

Shrnutí národní studie:

Komparativní přehled národních ochranných statusů v EU a Norsku

Cíl studie je:

- Zmapovat dostupné neharmonizované ochranné statusy v jednotlivých členských státech Evropské migrační sítě (EMN) a Norsku.
- Navázat na studii EMN z roku 2010 na téma „*The Different National Practices Concerning Granting of Non-EU Harmonised Protection Statuses*“.
- Sdílet dobrou praxi a vytvořit přehled již aplikovaných možností neharmonizovaných ochranných statusů.
- Sběr statistických dat od roku 2010 do roku 2018 za jednotlivé neharmonizované statusy, které jsou dále děleny podle pohlaví, věku a státní příslušnosti.

Hlavní otázky studie:

- Jaké jsou dostupné neharmonizované statusy v jednotlivých členských státech EMN a Norsku?
- Jaká je národní legislativa, která dané statusy upravuje?
- V jakých případech je možné takové statusy získat?
- Jaká práva a povinnosti se pojí s daným statutem?
- Kdy a za jakých okolností právo na daný neharmonizovaný status zaniká?
- Jaká jsou dostupná statistická data o jednotlivých statusech?
- Jak vidí členské státy EMN a Norsko dosavadní systém neharmonizovaných ochranných statusů? Je nutná revize nebo větší centralizace?
- Plánuje daný stát revizi své národní legislativy?

Stručný popis neharmonizovaných ochranných statusů v ČR:

Legislativa České republiky rozeznává 5 neharmonizovaných ochranných statusů:

- **„Ústavní“ azyl**

Udělován podle §12 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Jeho obsah a práva spojená s tímto statutem odpovídají Kvalifikační směrnici. Tento status je reflexí čl. 43 Listiny základních práv a svobod, kde je zakotveno právo na poskytnutí azylu.

- **Humanitární azyl**

Uděluje se na základě §14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Typ neharmonizovaného ochranného statusu, který má ale stejný obsah jako status pro uznané uprchlíky podle Kvalifikační směrnice.

- **Doplňková ochrana na základě povinností České republiky plynoucích z mezinárodních závazků**

Udělováno na základě §14a ods. 2 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Kvalifikační směrnice zavedla povinnost členských států do své národní legislativy koncept doplňkové ochrany. V České republice již existoval národní institut „překážek v odchodu“, který byl širší než koncept doplňkové ochrany. Proto byl stávající koncept pouze rozšířen o institut doplňkové ochrany podle Kvalifikační směrnice.

- **Trvalý pobyt §66 písm. a) a b) Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců**

Typ trvalého pobytu, který je udělován z humanitárních důvodů nebo z důvodů hodných zvláštního zřetele na základě §66 písm. a) a b) zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

- **Trvalý pobyt §67 Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců**

Tento typ trvalého pobytu byl zaveden jako reakce na situaci v letech 2002-2004, kdy se výrazně prodloužily lhůty azylového řízení, jelikož došlo k výraznému nárůstu žádostí o azyl. V důsledku prodloužených lhůt došlo k tomu, že žadatelé se během doby plně integrovali do společnosti a bylo v zájmu ČR jim pobyt udělit i přes to, že se svou žádostí o azyl nakonec neuspěli. Tento pobyt je udělován na základě §67 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

Obecné závěry

Neharmonizované statusy doplňují možnosti žadatelů, kteří nesplňují všechny podmínky pro udělení některého z harmonizovaných statusů, ale jejich potřeby jsou i přes to opodstatněné.

Český právní systém rozeznává pouze 5 druhů neharmonizovaných statusů, přičemž v něm nelze najít neharmonizované ochranné statusy udělované specificky pouze z lékařských důvodů, z důvodu změny klimatických podmínek, dětem atd. Nicméně český právní řád je v této oblasti, i přes zdánlivou rigidnost, velice flexibilní. Právní úprava výše zmíněných statusů poskytuje dostatečný prostor pro individuální posouzení jednotlivých případů a dává možnost řešení skoro ve všech typech případů, se kterými se můžeme v reálných podmínkách setkat.

Obecně můžeme říci, že systém neharmonizovaných ochranných statusů je v ČR vyhovující, jelikož poskytuje potřebnou míru flexibility, která je při řešení jednotlivých případů a subjektivních potřeb žadatelů nutná.

Statistiky

Typ statusu	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Národní ochranný status pro přesídlené osoby (resettlement)	39	0	0	25	0	11	4	0**	0**
Národní ochranný status pro relokované osoby	0	0	0	0	0	0	12	0**	0**
Ústavní azyl	7	11	7	5	4	3	8	2	7
Humanitární azyl	26	13	5	18	18	17	4	3	3
Doplňková ochrana na základě povinností České republiky, které plynou z mezinárodních závazků	96	154	125	249	272	377	287*	116	113
Trvalý pobyt §67 Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců	N/I	N/I	N/I	N/I	13	2	7	3	7
Trvalý pobyt (§66 písm. a) a b) Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců)	N/I	N/I	N/I	N/I	N/I	N/I	N/I	N/I	N/I

*Syřanům relokovaným v roce 2016 byla udělena doplňková ochrana, proto jsou zahrnuti ve statistice doplňkové ochrany za odpovídající rok.
**Česká republika se v současnosti nepodílí na programech přesídlení nebo relokace.

